

فضای عمومی خلاق برای افراد حاشیه‌ای شهر؛ نمونه موردی: پارک فرشتگان (مخصوص کودکان اوتیسمی) شهر تبریز

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱/۱۹

یوسف اشرفی^{۱*}، طلارشیدی^۲

چکیده

هدف این مقاله بررسی یک نمونه از گروه‌های فراموش شده‌ی شهری (کودکان اوتیسم) و فضای خلاق (پارک اوتیسم) است که برای این گروه از کودکان احداث شده است. روش تحقیق بر اساس هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت کیفی می‌باشد. برای گردآوری اطلاعات از روش‌های کیفی مصاحبه، مشاهده و عکس‌نگاری استفاده شده است. منطقه مورد مطالعه، پارک فرشتگان (پارک مخصوص کودکان اوتیسم) در شهر تبریز، به‌عنوان اولین پارک اوتیسم در کشور و دومین پارک در خاورمیانه است. بر اساس نتایج تحقیق، طراحی پارک اوتیسم تا حدودی بر اساس شرایط و ویژگی‌های کودکان اوتیسم می‌باشد. از جمله مهمترین خلاقیت‌ها با توجه به شرایط این کودکان می‌توان به احداث زمین بازی آبی، استفاده از تصاویر کارتونی برای ارتقای مهارت‌های ارتباطی کودکان، احداث پارک به صورت کاملاً هم‌سطح، ایجاد زمین بازی شنی، طراحی تونل‌ها و وسایل تونل مانند برای عبور بچه‌ها از آن، ایجاد غرفه هنری (در حال ساخت) به دلیل علاقه زیاد کودکان اوتیسمی به رنگ و نقاشی، ایجاد قفس‌های مختلف حیوانات و قرار دادن حیوانات مختلف در داخل آنها و استفاده از رنگ‌های صورتی و فیروزه‌ای با توجه به علاقه بچه‌ها به این رنگ‌ها اشاره کرد. البته علاوه بر زمین بازی آبی و شنی، زمین‌های بازی دیگری در داخل پارک هستند که به‌عنوان زمین‌های بازی سنتی نام‌گذاری شده‌اند، چرا که این زمین‌ها صرفاً عملکرد سرگرمی داشته و منجر به شکل‌گیری خلاقیت ویژه‌ای نمی‌شوند.

مفاهیم کلیدی: فضای عمومی خلاق، معلولان، زمین بازی، پارک اوتیسم

---

1. * نویسنده مسئول، دکتر در برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران، Email: y.ashrafi@ut.ac.ir
2. کارشناس ارشد شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، Email: talarashidy@gmail.com

شناسایی علل و فرایندهای مؤثر بر پدیده روسپیگری (مورد مطالعه: شهر مشهد)

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۷/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱/۲۵

سعیده میرابی*^۱، مجید فولادیان^۲

چکیده

روسپیگری^۳ یا پدیده‌ی زنان خیابانی یکی از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی است که همه‌گیر شدن بیماری‌های مقاربتی و از هم پاشیدگی خانواده‌های مصرف‌کنندگان خدمات جنسی از جمله مهم‌ترین پیامدهای آن می‌باشد. آمارها نشان می‌دهند ایران در سال‌های اخیر با رشد روز افزون این پدیده و کاهش سن روسپیگری مواجه بوده است. هدف از بررسی حاضر شناخت علل، فرایندها و شرایط زمینه‌سازی است که منجر به ظهور پدیده‌ی روسپیگری می‌شوند. تحقیق حاضر با استفاده از روش گزندد تئوری (نظریه‌ی زمینه‌ای) اشرواس و کربین انجام گرفته است و نمونه تحقیق حاضر شامل ۱۲ زن روسپی است که تحت پوشش سازمان بهزیستی شهر مشهد می‌باشند. همچنین این تحقیق در سال ۹۳ انجام شده است. نتایج حاکی از آن است که شرایط نامناسب خانواده‌ی پدری و زندگی زناشویی این زنان زمینه‌ساز مشکلات متعدد مالی، عاطفی و جنسی در آنها است. بطور کلی نتایج نشان می‌دهد مشکلات عاطفی، مالی و جنسی اولویت‌های اول را در گرایش هر دو گروه زنان مجرد و متأهل به روسپیگری دارند.

مفاهیم کلیدی: زنان آسیب دیده خیابانی، روسپیگری، آسیب‌های اجتماعی، روش کیفی، گزندد تئوری، مشهد

۱. * نویسنده مسئول، دانشجوی دکترای توسعه اقتصادی اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد mirabi.saeede@gmail.com

۲. استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد m.fouladiyan@gmail.com

۳. prostitution

واکاوی رضایتمندی پروژه مسکن مهر از منظر پایداری اجتماعی نمونه مطالعاتی: مسکن مهر شهر گرگان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱/۲۲

صادق برزگر*^۱، علیرضا قربانی^۲

چکیده

پژوهش حاضر با طرح این مساله که میزان رضایتمندی پروژه مسکن مهر شهر گرگان از منظر پایداری اجتماعی تا چه حدی است، انجام شده است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است. روش گردآوری اطلاعات با توجه به ماهیت مطالعه حاضر، به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی می‌باشد. جامعه آماری در این تحقیق ساکنان مجتمع‌های مسکونی مسکن مهر می‌باشند که 340 نفر به عنوان نمونه آماری به صورت تصادفی انتخاب شدند. نتایج پژوهش حاضر بر اساس تحلیل شاخص‌های پایداری اجتماعی نشان از حاکمیت شرایط ناپایدار در مسکن مهر شهر گرگان بوده است. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد، کمترین میزان پایداری در مسکن مهر این شهر در خصوص شاخص‌های امنیت، هویت، احساس تعلق، و فضاهای فرهنگی می‌باشد و بیشترین رضایتمندی از شاخص‌های تراکم نسبی جمعیت، نرخ باسوادی و درصد افراد دارای تحصیلات دانشگاهی می‌باشد. بنابراین در امر سیاست گذاری جهت پایدارسازی ابعاد اجتماعی، توجه به عواملی که سبب افزایش کیفیت زندگی در این مجتمع‌ها می‌شود ضروری است.

مفاهیم کلیدی: مسکن مهر، رضایتمندی، پایداری اجتماعی، مسکن مهر گرگان

1- * نویسنده مسئول، استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، ایران. s_barzegar1386@yahoo.com

2- استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، ایران

نگاهی به آسیب‌های اجتماعی و جرائم در حاشیه شهر مشهد و بررسی عوامل تسهیل کننده آن

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۹/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۲/۹

مجید فولادیان^۱، حسن رضایی بحرآباد^۲

چکیده

جریان سریع شهرنشینی در چند دهه اخیر در ایران حاشیه‌نشینی را به دنبال داشته و این پدیده‌ی در حال رشد، مشکلات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، امنیتی و زیست محیطی فراوانی را در اغلب کلان شهرهای ایران به وجود آورده است. بطوری که امروزه حاشیه‌نشینی رابطه‌ای نزدیک و ناگسستنی با آسیب‌های اجتماعی و ارتکاب جرم دارد. در واقع باید گفت حاشیه شهرها مکان‌هایی مستعد برای بروز و ظهور انواع جرایم و بزه‌هاست. از این رو پرداختن به وضعیت آسیب‌های اجتماعی و جرایم و همچنین عوامل تسهیل کننده آن مساله‌ای در خور اهمیت است. بدین منظور در این مقاله پس از تعریف حاشیه و حاشیه‌نشینی و برخی ویژگی‌های آن و نیز مرور برخی از نظریات اجتماعی و بوم‌شناختی مرتبط، نخست نگاهی به وضعیت مناطق حاشیه شهر مشهد و بعضی ویژگی‌های جمعیتی و اجتماعی آن انداخته شده است. سپس با استفاده از داده‌های تجربی، نیم‌رخ از وضعیت تعدادی از آسیب‌های اجتماعی و جرایم در مناطق حاشیه‌ای مشهد ارائه شده که نشان‌دهنده تمرکز آسیب‌ها در این مناطق است. در مرحله بعد سعی شده با استفاده از داده‌های موجود نشان داده شود که برخی از متغیرهایی که مطابق نظریات ذکر شده در وقوع جرم و آسیب‌های اجتماعی موثرند، نیز در مناطق حاشیه‌ای شهر مشهد دارای فراوانی و تمرکز بیشتری هستند. نتایج نشان می‌دهد رابطه آسیب‌های اجتماعی و ویژگی‌های مناطق حاشیه‌ای رابطه‌ای دوسویه و متقابل است که وجود هریک، دیگری را تقویت و تشدید می‌کند. فقر، محرومیت نسبی و پایین بودن کیفیت زندگی در این مناطق باعث افزایش آسیب‌ها و جرایم شده و متقابلاً خود نیز توسط آنها تشدید و تمدید می‌شود. همچنین تراکم آسیب‌ها و جرایم در این مناطق باعث جلب و افزایش مجرمان و بزهکاران شده که خود به بالا رفتن تراکم این مسائل در حاشیه‌ها می‌انجامد.

مفاهیم کلیدی: حاشیه‌نشینی، آسیب‌های اجتماعی، محرومیت نسبی، فقر، مکان‌های جرم زا

1. استادیار رشته جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد،

fouladiyan@um.ac.ir

2. دکترای جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، دانشگاه فردوسی مشهد، rezaeebahrabad@gmail.com

بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر خوددرمانی و مصرف خودسرانه دارو در شهر کرد

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۷/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۲/۵

زینب پیکار*^۱، اصغر محمدی^۲

چکیده

مصرف خود سرانه داروها به عنوان یکی از مشکلات بهداشتی جوامع به حساب می‌آید از این رو با توجه به گستردگی روز افزون پدیده خوددرمانی در جوامع و نقش عوامل اجتماعی و فرهنگی در انتخاب و مصرف داروها، برای این که افراد بتوانند عمر طولانی و زندگی نسبتاً سالم و فعالی داشته باشند لازم است عوامل موثر بر تغییر رفتار جهت دستیابی به رفتار بهداشتی شناسایی شوند.

در کشور ما مردم به مصرف بیش از اندازه دارو عادت کرده‌اند به طوری که این عمل به یکی از مهمترین دغدغه‌های نظام سلامت کشور تبدیل شده است. لذا با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش با هدف تعیین عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر خوددرمانی و مصرف خود سرانه دارو در شهر کرد صورت گرفته است. روش تحقیق، از نوع پیمایشی بوده و نمونه پژوهش 382 نفر از خانوارهای شهر کرد بوده‌اند. نمونه‌ها به صورت تصادفی از طریق پرسشنامه و با پایایی 0/9 جمع آوری گردیده است، پرسشنامه از 95 گویه در دو بخش ویژگی‌های دموگرافیک (ویژگی‌های جمعیت شناختی) و سوالات اصلی (براساس اهداف و فرضیات پژوهش) در قالب طیف لیکرت تدوین شده است. جهت تحلیل از آمار توصیفی و استنباطی (تی تست، آزمون پیرسون، ضریب رگرسیون) در نرم افزار spss نسخه 19 در سطح معناداری ($p < 0.03$) استفاده شد.

نتایج و تحلیل همبستگی نشان داد بین باورهای فرهنگی و ضعف قوانین پزشکی همبستگی مثبتی وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که از بین متغیرهای معنادار، باورهای فرهنگی با ضریب بتا 0/810، ضعف قوانین پزشکی با ضریب بتا 0/178 به ترتیب بیشترین تاثیر را بر مصرف خودسرانه دارو داشتند.

مفاهیم کلیدی: خود درمانی، دارو، مصرف خود سرانه، مولفه‌های اجتماعی و فرهنگی

---

1. * نویسنده مسئول، کارشناس ارشد پژوهشگری، گروه جامعه شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد دهقان، اصفهان، ایران (* نویسنده مسئول)، z.peykar@yahoo.com
1. استادیار گروه جامعه شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان، اصفهان، ایران

جامعه‌شناسی سیاسی رفتار انتخاباتی استان کردستان (دوره اول تا دوازدهم انتخابات ریاست جمهوری)

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۲/۲۰

دکتر علی کریمی‌مله^۱، محمد سلمان تبار سوته^{۲*}

چکیده

استان کردستان با انبوهی از سرمایه‌های اجتماعی - انسانی با توجه به شاخص‌های توسعه، در زمره استان‌های سنتی و در حال پیشرفت است. خاصیت این جوامع در خصوص مسئله‌ای مانند انتخابات بدین شکل است که انتخابات فرصت و راهی برای تمرین سیاسی - اجتماعی برای آنان به شمار می‌آید. در طول سال‌های اخیر، وعده‌های مختلف نامزدهای دوره‌های متعدد ریاست جمهوری به همراه تاثیر رسانه‌ها و افزایش سطح آگاهی مردم این منطقه، سبب شد که شکاف مشارکت کاهش یابد و مردم مطالبات قانونی خود را از دولت بخواهند و با وجود بهانه نبود امنیت در منطقه و جوسازی‌های رسانه‌های معاند، در توزیع ساختار قدرت سیاسی کشور نیز بیشتر سهمیم گردند.

لذا با توجه به اهمیت موضوع، در این پژوهش به جامعه‌شناسی سیاسی رفتار انتخاباتی استان کردستان از دوره اول تا دوازدهم انتخابات ریاست جمهوری پرداخته می‌شود. ضرورت این تحقیق این است که می‌تواند زمینه ساز تداوم مشارکت عمومی مردم این استان در ساختار سیاسی بوده و مخاطرات ملی و منطقه‌ای را در این منطقه به آسانی دفع نماید و چهره‌ای جدید از امنیت را با افزایش ظرفیت‌های جذب در نواحی مرزی و اقوام نشین ایران ترسیم کند.

بنابراین بر همین اساس با بهره‌گیری از روش تحلیلی - توصیفی تلاش گردیده با پرداختن به این سوال اصلی که رفتارهای انتخاباتی در استان کردستان ایران تحت تأثیر چه عواملی است؟ رفتارهای انتخاباتی مردم این استان در انتخابات ریاست جمهوری از بعد انقلاب اسلامی تاکنون مورد بررسی قرار گرفته و راهکارهای تداوم مشارکت عمومی کردها در ساختار سیاسی ایران ارائه گردد.

مفاهیم کلیدی: مناطق کردنشین، ایران، مشارکت سیاسی، رفتار انتخاباتی، اعتماد عمومی.

---

1. استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران (akm10@umz.ac.ir)
2. * نویسنده مسئول، دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
(ms29912991@gmail.com)